

RECHTSPRAAK

MAAKT SAMEN LEVEN MOGELIJK

Neem
gratis
mee

“
Levenslang
rechter”

Meester Leonie: 'Vooroordelen vind ik zó irritant'

Coşkun Çörüz: 'Elke werkdag wordt een kind ontvoerd'

Rechtspraak Reporter Nina: 'Tarik was een soort BN'er, maar dan met een pistool'

Esther van den Heuvel waakt over verkiezingen

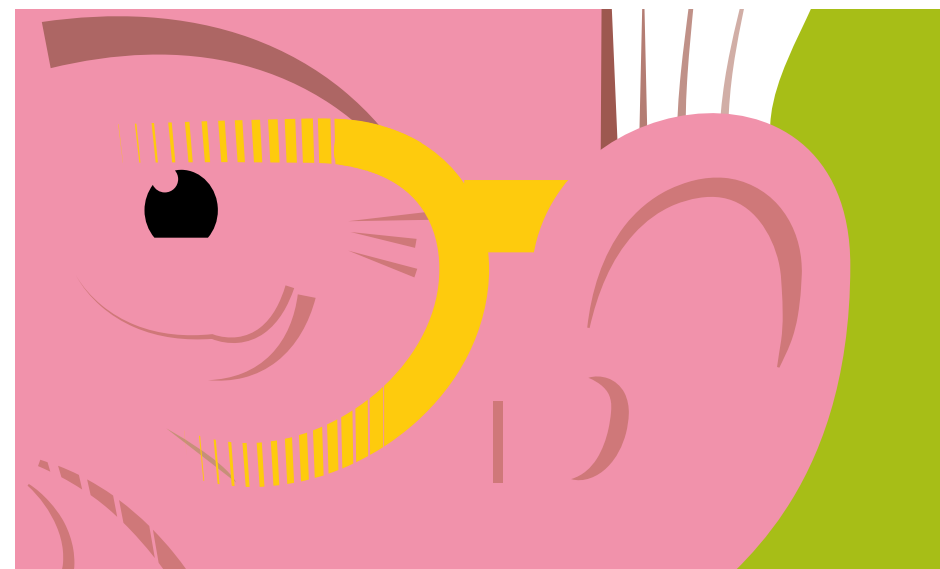
“
**DE BENOEMING
 VOOR HET LEVEN
 HELPT DE RECHTER
 Z'N RUG RECHT TE
 HOUDEN ALS HET
 EROM SPANT”**

Met dit blad willen we graag inzicht geven in de wereld van de Rechtspraak. Waarom doen rechters wat ze doen? Wat kunnen ze wel, maar ook: wat kunnen ze niet? Waarom zijn de dingen zo geregeld? Voor welke keuzes staan ze? Het snelle en korte werk venten we op uiteenlopende manieren uit via www.rechtspraak.nl, Twitter (@RechtspraakNL), onze nieuwsbrief (www.nieuwsbriefrechtspraak.nl) en Facebook (www.facebook.com/rechtspraak).

Sommige onderwerpen lenen zich minder voor die kanalen. Daarvoor gebruiken we dit magazine. Twee onderwerpen illustreren wat ik bedoel. Ten eerste het verhaal over de levenslange benoeming van rechters. Eens in de zoveel tijd is dat gegeven onderwerp van discussie. Wij gingen daarom op pad met twee vragen. De eerste: Waarom wordt de rechter eigenlijk voor het leven benoemd? De tweede: Kan het ook anders en zo ja, hoe dan? Lees vanaf pagina 8 de antwoorden. Het citaat links komt uit dat verhaal en is één van de redenen voor de benoeming voor het leven.

Wel schuldig, geen straf, is ook zo'n kwestie die veel vragen oproept. Daar werd volop over gediscussieerd toen de rechtbank Den Haag vorig jaar Geert Wilders wel schuldig verklaarde, maar geen straf oplegde. Commentaren wekten de indruk dat hier iets heel bijzonders was gebeurd, maar zo'n uitspraak komt vrij vaak voor: 3.179 keer in 2015, om precies te zijn. Waarom kiezen rechters daarvoor? Lees er alles over op de pagina's 26 en 27.

Rob Edens

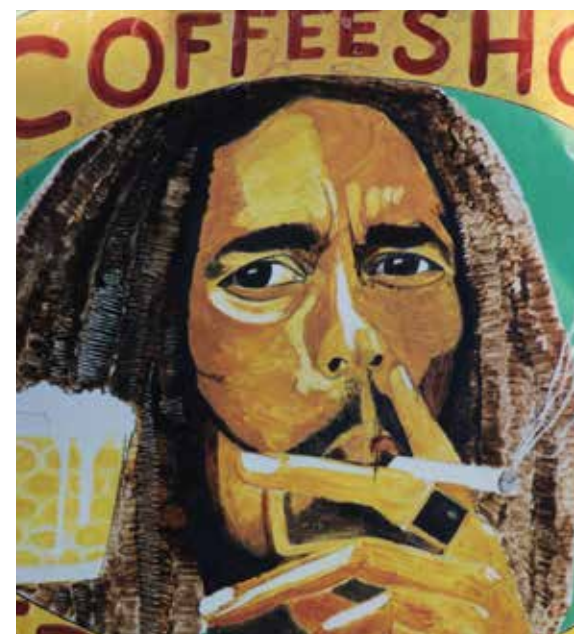

Coververhaal

8 **Waarom worden rechters voor het leven benoemd?**

Bijzondere rechter 28

Gijs Makkink pakt bedrijfsruzies aan

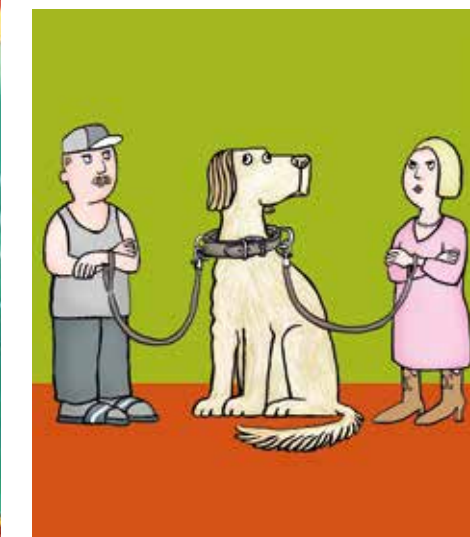

Hoe kan dat nou?

26 **Wel schuldig, geen straf**

En verder

Nieuws Kort	4
Column Maarten Feteris	7
Interview Rechter Esther van den Heuvel	14
Wetenschap Elk jaar 30 miljard door handen rechters	17
Reportage Internationale kinderontvoering	18
Interview Meester Leonie	22
Wablief Apostille	25

Rechtbankverslag

13 **Frank mist zijn hond**

Rechtspraak Nummer 1, februari 2017 (vijfde jaargang) Rechtspraak is een uitgave van de Raad voor de rechtspraak. Het magazine wordt verzonden aan relaties van de Rechtspraak en verspreid via de openbare ruimtes van gerechten. De redactie is verantwoordelijk voor de inhoud. Aan de in *Rechtspraak* vermelde informatie kunnen geen rechten worden ontleend. Artikelen geven niet per se de mening van de Rechtspraak weer. Overname van artikelen is met bronvermelding toegestaan. **Hoofdredacteur:** Rob Edens (r.edens@rechtspraak.nl) **Redactie:** Rien Aarts (m.h.f.aarts@rechtspraak.nl), Simone Alderliesten (beeldredactie; s.alderliesten@rechtspraak.nl), Sandra Hoitinga (s.hoitinga@rechtspraak.nl), Pauline van der Mije (p.van.der.mije@rechtspraak.nl) **Medewerkers aan dit nummer:** Kees Beekmans, Martijn Delaere, Aad Goudappel, Niels de Hoog, Bas Kijzers, Serge Ligtenberg, Eric van Nieuwland **Contact met de redactie:** redactie@rechtspraak.nl **Redactie-adres:** Kneuterdijk 1, Den Haag **Postadres:** Postbus 90613, 2509 LP Den Haag **Abonnementenadministratie:** Wijziging of opzegging? Stuur de adresdrager retour naar het retouradres en geef hierop de verandering aan. Aanmeldingen voor een individueel abonnement via abonnement@rechtspraak.nl. Gemotiveerde aanvragen voor meer exemplaren zijn ook mogelijk. **Vormconcept en realisatie:** KRIS KRAS context, content and design **Druk:** Xerox/OBT, Den Haag **Illustratie cover:** Aad Goudappel

facebook.com/rechtspraak

Op onze Facebookpagina vind je blogs, vlogs, anekdotes uit de rechtszaal en veel informatie. Wij vinden het belangrijk om jou te laten zien wat er in onze gebouwen gebeurt. Hoe is het om rechter te zijn, welke zaken worden er behandeld en wat komt daar allemaal bij kijken? Je kunt ook op onze pagina terecht met al jouw vragen over rechtspraak. Volg ons, en laat van je horen! Al zo'n 23.000 volgers gingen je voor.

Maria van de Schepop president rechtbank Noord-Nederland

Maria van de Schepop wordt met ingang van 1 april de nieuwe president van de rechtbank Noord-Nederland. Van de elf rechtbanken in Nederland hebben er dan zeven een vrouw als president.

Van de Schepop is nu nog coördinerend rechter-commissaris en teamvoorzitter bij de rechtbank Den Haag. Ze werkt daar sinds 2012. Daarvoor was ze in dienst bij de toenmalige rechtbank Haarlem en daarvoor als stafjurist bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Van 2012 tot 2015 was Van de Schepop tevens voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, de vakbond voor officieren van justitie en rechters.

De nieuwe president volgt in Noord-Nederland Daan Keur op, die de laatste jaren van zijn carrière weer als rechter gaat werken. De rechtbank Noord-Nederland kwam in 2013 tot stand door fusie van de toenmalige rechtbanken Assen, Groningen en Leeuwarden.

Met de aanstelling van Maria van de Schepop hebben zeven van de elf rechtbanken een vrouw aan het roer. Robine de Lange heeft de leiding in Rotterdam, Julia Mendlik in Midden-Nederland, Marieke Koek in Zeeland-West-Brabant, Eveline de Greeve in Noord-Holland, Margreet Blaisse in Gelderland en Christa Wiertz in Oost-Brabant.

De Rechtspraak stuurt elke donderdag een nieuwsbrief, met daarin het belangrijkste rechtspraaknieuws, een overzicht van gepubliceerde uitspraken en een selectie van nieuwsberichten over uitspraken. Neem een abonnement, het is dé manier om kort en bondig op de hoogte te blijven van belangrijke ontwikkelingen. Er zijn inmiddels 35.000 abonnees.

www.nieuwsbriefrechtspraak.nl

Wereld kijkt naar Nederlandse aanpak kinderontvoering

De rechtbank Den Haag pakt zaken over internationale kinderontvoering op een bijzondere manier aan. Voordat de rechtbank beslist of het kind terug moet naar het land waaruit vader of moeder het meenam, wordt getracht de ouders tot afspraken te laten komen via een driedaagse 'snelkookpanbemiddeling'. Die methode trekt internationaal belangstelling, zegt rechter Annette Olland. 'In een verschillende landen wordt een vergelijkbare aanpak geïntroduceerd.'

De Haagse rechtbank behandelt sinds 2012 alle rechtszaken over ontvoering van kinderen naar Nederland. Daarbij wordt samengewerkt met het Centrum Internationale Kinderontvoering (IKO), waar mensen terecht kunnen voor hulp en advies bij (dreigende) kinderontvoering. Dat centrum heeft een netwerk van mediators, gespecialiseerd in bemiddeling tussen mensen met verschillende culturele achtergronden.

Menselijke kant

De rechters moeten het Haags Kinderontvoeringsverdrag toepassen. 'Volgens dat verdrag gaan kinderen – als er inderdaad sprake is van ontvoering – in principe zo snel mogelijk terug naar het land van herkomst', zegt Olland. 'Ruimte om te onderzoeken of ze beter af zijn bij vader of moeder, hebben wij niet. Maar de menselijke kant is natuurlijk van groot belang. Daar geven wij zoveel mogelijk ruimte aan.'

Als de ouders naar de rechtbank komen, krijgen ze het voorstel drie dagen achter elkaar in gesprek te gaan, begeleid door twee zeer gespecialiseerde mediators. Zijn ze er dan nog niet uit, dan beslist de rechtbank of de kinderen worden teruggestuurd. Dan weten de kinderen snel waar ze aan toe zijn. Bovendien hoeft de buitenlandse ouder niet telkens voor zittingen naar Nederland te komen. 'Het is een bijzondere mix van ongelooflijk snel én heel zorgvuldig werken', zegt rechter Olland. 'Dat is uniek in de wereld en staat bekend als 'the Dutch model'. We worden regelmatig gevraagd om in het buitenland lezingen te geven of rechters en mediators te trainen.'

Pagina 19: Zie: Snelkookpanbemiddeling

Foto: Bas Kijzers

@RechtspraakNL

Ruim 22.000 volgers

Wil je ook op de hoogte blijven van de laatste nieuwtjes over de Rechtspraak? Volg ons op @RechtspraakNL

Rechtspraak Reporter Nina tekent voor een jaar bij

Vorige maand zijn 23 nieuwe Rechtspraak Reporters geïnstalleerd: jongeren van 16 tot 24 jaar die een jaar lang rondkijken in de wereld van de rechtspraak en daar verslag van doen op Facebook, voor andere jongeren. Nina Dunnink uit Rouveen zat vorig jaar bij de eerste lichte reporters en doet nu weer mee. De rechtszaak tegen NOS-gijzelaar Tarik Z. maakte tot nu toe de meeste indruk.

Nina volgt een mbo-opleiding tot juridisch medewerker en was pas 16 toen in 2015 de eerste Rechtspraak Reporters werden geworven. 'Mijn mentor zei: jij moet solliciteren', vertelt ze. 'Ik was meteen enthousiast. Ik hou van schrijven en vind het leuk om dingen uit te leggen. Tijdens het oppassen vragen kinderen mij altijd om hulp bij hun huiswerk.' Als het ook nog over het recht gaat, is het plaatje voor Nina compleet. 'Dat vond ik als kind al hartstikke interessant. Het is denk ik begonnen toen mijn ouders uit elkaar gingen en naar de rechtbank moesten om alimentatie te regelen.'

Perskaart

Rechtspraak Reporters krijgen een soort perskaart waarmee ze achter de schermen mogen kijken bij rechtbanken en gerechtshoven. Ze beslissen zelf waarover ze bloggen en vloggen op Facebook. 'Ik vond het enorm spannend in het begin. Alleen al het solliciteren. Moest ik ineens in mijn eentje met de trein van mijn boerendorp naar Den Haag. Die trams en alles, dat is wel wat anders dan weilanden en koeien. Maar het gesprek was erg leuk, en de blog- en vlogcursus voor alle reporters samen vond ik heel leerzaam.'

Ze schreef over het bezoek van een Zwolse rechter aan een school op haar Facebookpagina, plaatste een foto van zichzelf in een cel, interviewde (samen met andere reporters) advocaat Mark Teurlings over zijn boek *Taal uit de zaal* en deelde artikelen die ze las (bijvoorbeeld over de monstertruck-processen, in dit blad) met haar volgers. De rechtszaak tegen

Foto: Bas Kijzers

Tarik Z., die twee jaar geleden gewapend het NOS-gebouw binnendrong om zendtijd te eisen, vond ze het spannendst.

Alles opzoeken

Nina paste op kinderen toen Tarik toesloeg. 'Ineens ging de tv op zwart. Ik schrok me dood! Het was heel apart om hem later in het echt te zien in de rechtszaal. Best spannend ook. Hij is toch een soort bekende Nederlander, maar dan met een pistool. Er waren heel veel journalisten, daar zat ik tussen met mijn notitieblok. Dan voel je je wel heel stoer. Op de terugweg hoorde ik al een verslag op de radio. 'Shit, ze zijn me voor!', riep ik. Maar ik had toch nooit meteen een blog kunnen schrijven. Er waren veel juridische termen gebruikt die ik niet kende, dat moest ik allemaal opzoeken.'

Opener

Ze heeft veel geleerd van haar werk als Rechtspraak Reporter, ook op persoonlijk vlak. 'Ik ben veel opener geworden, daar ben ik heel blij mee.' Er valt nog genoeg te doen, het komende jaar. 'Ik wil jongeren kennis laten maken met bestuursrecht, daar weten ze echt niets van. Terwijl het een heel leuk rechtsgebied is, heb ik tijdens mijn stage gemerkt. Ik ga ook kleine strafzaken volgen bij de politierechter. En misschien zal het me eindelijk lukken een vlog te maken. Ik heb het een paar keer geprobeerd, maar schoot steeds in de lach zodra de camera ging draaien.'

<https://www.facebook.com/rechtspraakreporters/>

“Juristen moeten complexe zaken eenvoudig maken”

Maarten Feteris, president van de Hoge Raad

Deze column wordt achtereenvolgens geschreven door de voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, de president van de Hoge Raad en de president van een gerecht.

Voor een jurist is taalgebruik heel belangrijk. In juridische procedures is taal tenslotte het centrale instrument om een bepaald doel te bereiken. Het is daarom van het grootste belang dat juristen heldere en begrijpelijke taal gebruiken wanneer zij hun vak uitoefenen.

Antonin Scalia, de vorig jaar overleden rechter van het hoogerechtshof van de Verenigde Staten, schreef ooit dat het de taak van advocaten is om complexe zaken eenvoudig te maken, en niet om eenvoudige zaken complex te laten klinken. Daar ben ik het helemaal mee eens. Toch wordt juist juristen vaak verweten dat zij het tegenovergestelde doen. En vaak is die kritiek terecht. Door het gebruik van onnodig deftige en ingewikkelde taal, zorgen juristen er regelmatig voor dat hun stukken of pleidooien voor een buitenstaander maar moeilijk te begrijpen zijn. Zo wordt in juridische teksten nog altijd gebruik gemaakt van Latijnse termen, zoals 'ergo' en 'in confesso'. En ook van ouderwetse uitdrukkingen waarin naamvallen voorkomen die we normaal gesproken niet meer gebruiken, zoals 'in dier voege' en 'ten verwere'. Of wat te denken van verouderde woorden als 'nopens' en 'weshalve'?

Ook de Hoge Raad wordt wel eens verweten dat zijn beslissingen (soms) moeilijk leesbaar zijn voor leken. Toch doet de Hoge Raad er de laatste jaren veel aan om zijn uitspraken gemakkelijker leesbaar te maken. Dat gebeurt onder meer door onnodig moeilijk en ingewikkeld taalgebruik zoveel mogelijk te vermijden. Zo hebben we de gewoonte om de belangrijkste passages van een beslissing hardop voor te lezen, zodra de rechters daar overeenstemming over hebben bereikt. Dat klinkt misschien ouderwets, maar het is een goede toets voor de leesbaarheid en begrijpelijkheid. Als een zin bijvoorbeeld heel erg lang is, kan dat bij het voorlezen naar voren komen door ademnood.

Het is goed als juristen beseffen hoe belangrijk het is dat alles wat zij zeggen en schrijven, ook werkelijk begrepen wordt. Anders blijft veel van het werk dat zij doen zonder effect. ■

LEVENSLANG RECHTER

Nederlandse rechters worden voor het leven benoemd. Waarom is dat eigenlijk?

Kan het ook anders? En moeten we dat willen? 'Het is gevaarlijk zomaar één element uit een ander rechtstelsel over te nemen.'

Tekst: Rob Edens

Sue Bell Cobb

'Rechter Cobb, hoe voelt het om winnaar te zijn van de duurste race om het rechterschap in de Verenigde Staten dit jaar?', vroeg een journalist aan Sue Bell Cobb, nadat zij was verkozen tot hoogste rechter in het Supreme Court van de staat Alabama. 'Hoe kunt u de bevolking van Alabama verzekeren dat de donaties die u kreeg geen invloed hebben op uw beslissingen? En dat hun rechtbanken niet te koop zijn?'

Rechter Cobb voelde zich ongemakkelijk, schreef ze later in een artikel in het online tijdschrift www.politico.com. Haar campagne had 2,6 miljoen dollar gekost, haar tegenstrever had zelfs 5 miljoen in de strijd gegooid. 'Ik heb gewonnen, maar tegen welke prijs?', vraagt Cobb zich in het artikel af. Ze legt uit dat ze zich schaamt, maar dat er eigenlijk geen keus was: zonder campagnegeld ben je volstrekt kansloos in zo'n verkiezing. Er was dus geen andere optie dan met de pet in de hand om geld te bedelen – of afzien van het ambt.

Anders dan in de Verenigde Staten en een aantal andere landen, worden Nederlandse rechters voor het leven benoemd, zonder dat er verkiezingen aan te pas komen. Dat betekent in

de praktijk dat ze rechter kunnen blijven tot hun 70ste. Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen wordt een rechter ontslagen (zie pagina 11).

De belangrijkste reden voor de benoeming voor het leven is dat rechters volledig onafhankelijk moeten zijn. 'Je moet er toch niet aan denken dat je als burger een conflict hebt met de overheid en dan terecht komt bij een rechter die het die overheid naar de zin moet maken?', zegt Leendert Verheij, president van het gerechtshof Den Haag en voorzitter van de Landelijke Selectiecommissie Rechters. 'En als rechter moet je er niet aan denken dat je uit je ambt kunt worden gezet omdat je een uitspraak doet die bijvoorbeeld de minister of de Tweede Kamer niet aanstaat. Een levenslange benoeming garandeert onafhankelijkheid.'

Ook Geert Corstens, ex-president van de Hoge Raad, zegt dat een rechter alleen zijn werk kan doen als hij niet hoeft te vrezen voor zijn baan. 'Rechters moeten niet in de verleiding komen een andere beslissing te nemen dan de rechtvaardigheid eist. Ook niet als politici of de publieke opinie zich tegen dat besluit keren. Zoals bijvoorbeeld het geval was in de zaak tegen de bezoekers van de minderjarige

Foto: Hollandse Hoogte

prostitutie in Valkenburg. Veel mensen vonden dat zij te mild werden gestraft.'

Belang van de rechtsstaat

Eddy Bauw, hoogleraar burgerlijk recht en directeur van het Montaigne Centrum voor rechtspleging en conflictoplossing aan de Universiteit Utrecht, benadrukt dat de benoeming voor het leven niet het persoonlijke belang van de rechter dient. Het gaat om het belang van de rechtsstaat. 'In een rechtsstaat bewaakt de rechter dat de overheid zich aan de wet houdt en de rechten van burgers respecteert. Deze onafhankelijke controle op de overheidsmacht komt onder druk te staan als diezelfde overheid de rechter kan ontslaan, of kan beslissen hem of haar niet opnieuw te benoemen.'

Bauw wijst op het grote vertrouwen dat mensen hebben in rechters. Periodiek onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau laat zien dat de Rechtspraak het grootste vertrouwen geniet van alle instituties in Nederland. 'Dat vertrouwen is er omdat burgers zien dat rechters daadwerkelijk onafhankelijk oordelen. Als je gaat morrelen aan de levenslange benoeming en daarmee aan de onafhankelijkheid, gaat dat ten koste van het vertrouwen in rechters, en daarmee in de rechtsstaat.'

Van de levenslange benoeming gaat ook een preventieve werking uit, signaleert Ybo Buruma, raadsheer bij de Hoge Raad. 'Dat de rechter niet kan worden ontslagen maakt de verleiding bij machthebbers - of dat nu politici, ambtenaren of gerechtsbestuurders zijn - kleiner om oneigenlijke druk op de rechter uit te oefenen. En de benoeming voor het leven helpt de rechter z'n rug recht te houden als het erom spant.'

Maatschappelijk geweten

De onafhankelijkheid helpt de rechter tevens om als een soort 'maatschappelijk geweten' op te treden tegen onrechtvaardige situaties als het landsbestuur daar niet in slaagt, zegt Buruma. 'Denk bijvoorbeeld aan de schadevergoeding in de Srebrenica-zaak: de rechter stelde de staat aansprakelijk voor de dood van drie moslimmensen. Ook kunnen rechters door hun benoeming voor het leven makkelijker aan rechtsvorming doen als er problemen zijn waar de wetgever (nog) geen antwoord op heeft. Dit was bijvoorbeeld het geval bij een arrest over virtuele diefstal. Onduidelijk was tot dat moment of virtuele goederen op internet eigenlijk wel gestolen konden worden. Want: bestaan die wel? De rechter bepaalde dat dat het geval is. Een ander

'Dure plicht'

De levenslange benoeming is voor een rechter méér dan alleen een bescherming tegen ontslag. Dat zegt Rinus Otte, bijzonder hoogleraar Organisatie van de Rechtspleging aan de Rijksuniversiteit Groningen. 'De levenslange aanstelling legt een dure plicht op de schouders van iedere rechter. De rechter moet zichzelf en de wereld elke dag met zijn gedrag en houding bewijzen dat de benoeming verdiend was. Een rechter moet wel levend zijn naar verdachten, slachtoffers, advocaten en de officier van justitie. Hij moet goed kunnen luisteren, durven beslissen als het moeilijk wordt en respect hebben voor het standpunt van collega-rechters. De levenslange benoeming is dus zeker niet alleen maar een garantie dat je niet kunt worden ontslagen. Het is ook een verplichting voor elke rechter om dit gedrag te ontwikkelen.'

“Tegen de tijd dat hun verkiezing aan de orde is, gaan Amerikaanse rechters rekening houden met de publieke opinie”

voorbeeld is euthanasie. De politiek kon niet tot een beslissing komen onder welke voorwaarden en omstandigheden artsen een einde mochten maken aan een leven. Rechters zorgden er door hun vonnissen feitelijk voor dat er beleid kwam.’

Geen serieuze gedachte

Het systeem van de levenslange benoeming wordt niet in alle westerse landen toegepast. In 39 Amerikaanse staten worden rechters via rechtstreekse verkiezingen door de bevolking benoemd. In Zwitserland worden ze soms gekozen door de bevolking, soms benoemd door het parlement. Die benoeming is tijdelijk, meestal voor zes jaar. Dat laatste komt ook voor in Andorra, Georgië, Finland, Monaco, Noorwegen en Bosnië-Herzegovina.

Is er iets voor te zeggen in Nederland de benoeming voor het leven af te schaffen? Dat is nauwelijks een serieuze gedachte, zeggen Corstens, Verheij, Buruma en Bauw in koor. Laatstgenoemde wees al op het gevaar van afnemend vertrouwen in de rechtsstaat als je gaat sleutelen aan de levenslange benoeming. Hij en Verheij wijzen ook op de internationale lijstjes waarop Nederland steevast in de top 10 staat als het gaat om de onafhankelijkheid. Onder meer de gezaghebbende Rule of Law Index, waarin rechtsstelsels op diverse onderdelen met elkaar worden vergeleken, laat dit jaarlijks zien. Bauw: ‘Waarom zouden we een systeem dat zich al jaren in de praktijk bewijst, internationaal hoog scoort en waarin mensen

veel vertrouwen hebben, inruilen voor iets anders? Het is gevaarlijk om zomaar één element uit een ander rechtsstelsel over te nemen. Je moet je afvragen of een verandering wel zou passen in ons staatsbestel. Zeker in politiek en maatschappelijk onrustige tijden moet je daar niet aan beginnen.’

Het viertal wijst er ook op dat een systeem van herbenoemen de levensgrote vraag oproept wie daar dan over zou moeten gaan. Als dit een instantie buiten de Rechtspraak zou zijn, raakt dit direct de onafhankelijkheid van de rechter. Maar ook een benoeming binnen de rechterlijke organisatie kan tot oneigenlijke druk van bijvoorbeeld gerechtsbestuurders leiden.

Verheij stipt verder aan dat bij tijdelijke benoemingen veel waardevolle ervaring weglekt. ‘Dan heeft iemand net kennis en ervaring opgedaan en dan loopt de termijn af. Terwijl rechtszaken gemiddeld gezien steeds complexer worden en ervaring van groot belang is. Geen goed plan dus.’

Bedreiging

Verkiezing van rechters is helemaal een brug te ver. Verheij: ‘Stel je voor: kandidaat-rechters die campagne moeten voeren, met sponsorgelden van bedrijven of advocatenkantoren. Die kunnen later ook nog eens partij zijn in zaken waar zij dan over moeten oordelen. Dat is niet alleen een bedreiging voor hun onafhankelijkheid, maar ook voor hun onpartijdigheid.’

Corstens vroeg een keer op een conferentie met presidenten van hooggerechtshoven van Amerikaanse staten wat zij van hun systeem van verkiezingen vonden. Corstens: ‘Unaniem waren zij van mening dat het een slecht systeem is. Tegen de tijd dat hun verkiezing aan de orde is, gaan rechters rekening houden met de publieke opinie. Dat gaat ten koste van de mensen die op dat moment voor de rechter staan.’

Ybo Buruma: ‘Bij verkiezing van rechters zou ik ervoor vrezen dat een zittende rechter kort voor die verkiezingen een verdachte van een vreselijke moord niet durft vrij te spreken – ook al is hij er niet zeker van dat die persoon echt de moordenaar is. Rechtersverkiezingen gaan voorbij aan de kern van hun werk: de waarheid zoeken en het recht toepassen in een concreet geval, zonder iemand naar de mond te praten.’ ■

Kunnen rechters ontslagen worden?

Rechters kunnen niet worden ontslagen omdat ze een bepaalde beslissing nemen. Zij zijn in hun uitspraken gebonden aan de wet. Iedereen kan controleren of ze zich daaraan houden, want rechtspraak is openbaar en de rechter moet zijn uitspraken motiveren.

Wie het met een uitspraak niet eens is, kan in de meeste zaken hoger beroep instellen en vaak ook nog cassatie bij de Hoge Raad. Zo kunnen onjuiste beslissingen van een rechter worden hersteld.

Rechters kunnen wel worden geschorst of ontslagen op basis van persoonlijk gedrag of persoonlijke situaties. Dit doet de Hoge Raad in de volgende gevallen:

- als een rechter niet meer in staat is om zijn werk te doen, bijvoorbeeld door psychische problemen
- als een rechter gedrag vertoont dat botst met zijn positie, bijvoorbeeld als hij wegens een misdrijf is veroordeeld
- als een rechter te weinig kennis en vaardigheden heeft voor zijn vak en daar geen verbetering in aanbrengt

“Morrelen aan de levenslange benoeming gaat ten koste van het vertrouwen in de rechtsstaat”

"SPIKE IS ZIJN LEVEN"

Tekst: Martijn Delaere Illustratie: Niels de Hoog

WAAR

Voorzieningenrechter in Almelo
(rechtbank Overijssel)

DE ZAAK

Frank wil de omgangsregeling met de hond, die zijn ex heeft stopgezet, herstellen.

UITSPRAAK

De omgangsregeling wordt in ere hersteld.

Frank krijgt het te kwaad als zijn advocate in de Almelse rechtszaal het trieste lot van Spike oprakelt. De internationale vrachtwagenchauffeur is dol op Spike en Spike ook op hem, maar zij mogen elkaar niet meer zien van Samantha. Want Samantha vindt dat Franks liefde te wensen overlaat. Wat heet, de hulpbehoevende Spike lijdt bij Frank en is veel beter af bij haar. Daarom heeft ze een einde gemaakt aan de omgangsregeling voor de acht jaar oude golden retriever en zitten de voormalige echtelieden vanochtend voor voorzieningenrechter Matthieu Verhoeven. Want Frank vindt dat hij net zoveel recht heeft op Spike al Samantha.

Net zoveel recht? Méér recht, bepleit Franks advocate Dianne Beuving. Want was het niet Samantha die na de scheiding vond dat Spike maar beter naar het asiel kon? Gelukkig ging dat niet door en bedachten Samantha en Frank in 2011 een omgangsregeling. 'Mijn cliënt haalde Spike vrijdag op en bracht hem op zondagavond weer terug. Dat ging goed tot hij op 10 november een brief ontving, waarin de omgangsregeling per direct werd beëindigd.' Er zou te weinig overleg zijn geweest en Spike zou na de weekenden bij Frank 'afwijkend gedrag' hebben vertoond en 'klachten vanuit het bewegingsapparaat en het darm-maagkanaal' hebben gehad. De klachten van een oude hond die altijd al ziekelijk is geweest, meent Frank. En juist daarom is hij en niet Samantha het beste baasje. Want, zo memoreert de advocate, met haar nieuwe baan heeft Samantha geen tijd voor Spike, terwijl hij veel aandacht nodig heeft. 'Spike vindt het leuker bij hem dan bij haar.'

Ziek

De rechter moet Samantha snel dwingen om de oude omgangsregeling in ere te herstellen,

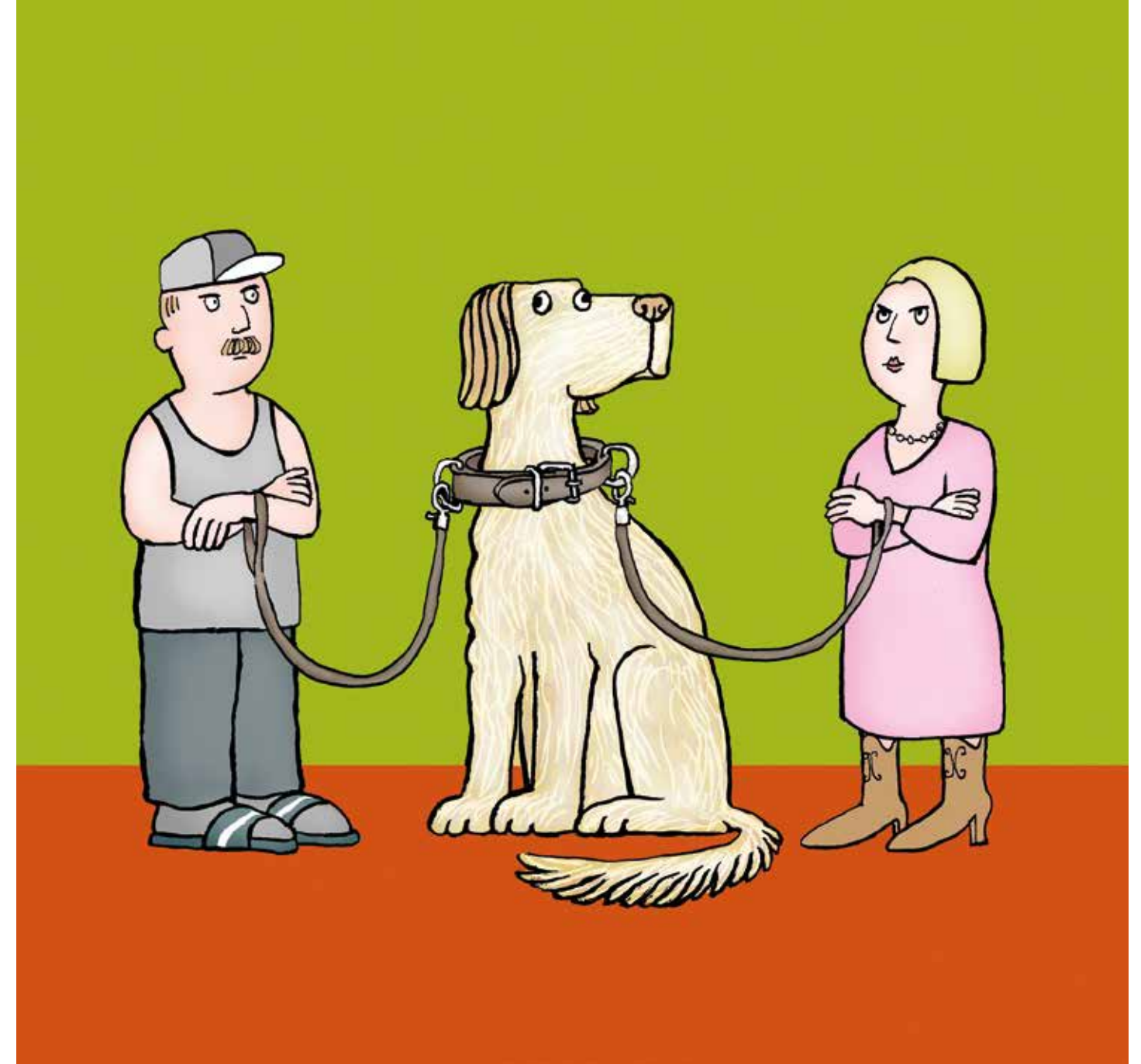
want Frank is ziek door het gemis, aldus zijn advocate. En Spike ook. Samantha's advocate Kim Schreurs gaat daar tegenin: 'Het gaat mijnheer niet om het belang van Spike, maar om zijn eigen belang.' Spike lijdt helemaal niet onder het gemis van Frank. 'Het gaat beter nu hij hem niet meer ziet.' Samantha en Frank waren weliswaar in gemeenschap van goederen getrouwd, maar Samantha heeft Spike in 2008 gekocht en het hondenpaspoort staat ook op haar naam. 'Zij heeft altijd de zorg gedragen voor Spike en zij gaat met hem naar de dierenarts als hij hulp nodig heeft.'

Politie

Wat Samantha vooral steekt, is dat Frank bezig doet en zich inbeeldt dat Spike alleen bij hém gelukkig is. 'Mevrouw wordt niet serieus genomen', zegt advocate Schreurs. 'De situatie verslechterde helemaal toen mevrouw in oktober een nieuwe baan kreeg, waardoor ze er niet altijd meer kon zijn voor de overdracht van Spike. Meneer wilde daarover niet overleggen. Wel intimideerde hij mevrouw, hij stuurde dwingende app-jes en dreigde haar woning binnen te gaan om Spike op te halen. Mevrouw heeft inmiddels de sloten vervangen. Op 18 november kwam de politie er zelfs aan te pas, die heeft mijnheer toen weggestuurd.' Volgens een gedragsdeskundige gedijt de ouder wordende Spike het best in een stabiele omgeving op één adres, betoogt de advocate: bij Samantha. 'Deze hond is op leeftijd en is in een slechte conditie; je moet hem niet van omgeving laten veranderen.'

Flauwekul

Als de rechter het belang van Spike vooropstelt, kan hij alleen maar tot de conclusie komen dat er geen grond is voor een omgangsregeling, gaat raadvrouw Schreurs verder. 'Meneer heeft de overeenkomst geschonden door niet te overleggen en Spike slecht te

behandelen.' Rechter Verhoeven heeft zich de hele zitting zichtbaar ingehouden, maar als de advocaten hun zegje hebben gedaan, komt het hoge woord eruit: 'Er zijn hier vier juristen aan het werk in een kostbaar rechtssysteem voor een ruzie die te gek is om los te lopen. Advocaten kunnen zaken weigeren als ze die flauwekul vinden; rechters en griffiers kunnen dat niet. Als u erop staat zal ik een uitspraak doen, maar voor dit geschil moet u zich doodschamen. Het slaat helemaal nergens op. Wilt u het zelf proberen te regelen of wilt u een vonnis? Zegt u het maar. Ik denk dat u het vonnis niet graag wilt lezen.'

Beteuterd

Zulke onverbloemde woorden vallen niet dagelijks in de rechtszaal. De advocaten kijken dan ook beteuterd voor zich uit. Maar Franks advocate Dianne Beuving laat zich niet uit het veld slaan. 'Ik had die opmerking wel verwacht, maar we staan met de rug tegen de muur. Meneer heeft geen afspraken kunnen maken en dan bent u degene bij wie we moeten zijn. Spike is zijn leven!' En waarom Samantha en advocate Schreurs hier zitten? 'Mevrouw heeft meerdere keren geprobeerd te overleggen. Dat is niet gelukt. Moet ze dan niets doen als ze voor de rechter wordt gedaagd?'

Gepasseerd station

Zelf regelen is een gepasseerd station, meent advocate Schreurs. En dus komt het verlossende woord twee weken later van de rechter. Juist omdat Spike 'last lijkt te hebben van het gedrag van zijn gescheiden baasjes', oordeelt hij dat de omgangsregeling blijft. Samantha moet Spike iedere zaterdag om 10 uur afgeven, zodat de golden retriever tot zondagavond 19 uur bij Frank kan zijn. Als Frank en Samantha menen dat zij het belang van Spike voorop hebben staan, dienen zij zich ook zo te gedragen, aldus rechter Verhoeven. 'Zonder kinderachtig gedoe'. ■

** De namen zijn vanwege de privacy gefingeerd.*

“
In de landen waar ik
verkiezingswaarnemer
ben, hebben rechters
niet altijd een goed
imago”

WAARNEMEN IN DEN VREEMDE

Esther van den Heuvel is strafrechter in Brabant, maar heeft ook een sterke band met de voormalige Oostbloklanden. Ze probeert minstens één keer per jaar haar koffers te pakken om daar als waarnemer toe te zien op eerlijke verkiezingen. ‘Ik hoop zo een bescheiden steentje bij te dragen aan democratiseringsprocessen in die landen.’

Tekst: Rob Edens Foto's: Serge Ligtenberg

Al meer dan tien jaar staat Esther van den Heuvel, strafrechter bij de rechtbank Oost-Brabant, op de lijst van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor verkiezingswaarnemers in het buitenland. De Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa (OVSE) doet regelmatig een beroep op Nederland om waarnemers te leveren. Om namens Nederland te kunnen worden uitgezonden moet je de taal spreken van het gebied waar verkiezingen zijn én het land kennen, bijvoorbeeld doordat je er hebt gewoond. Van den Heuvel was waarnemer in Rusland, Wit-Rusland en Oekraïne.

Andere weg

Esther van den Heuvel is, in ieder geval als het om haar voorgeschiedenis gaat, anders dan veel van haar collega-rechters. In de regel studeren zij na de middelbare school rechten en gaan dan, na eerst elders juridische werkervaring te hebben opgedaan, op voor de opleiding tot rechter. Deze Oost-Brabantse strafrechter volgde een compleet andere weg. Ze deed een opleiding tot tolk-vertaler (Russisch-Engels-Deens) aan de Universiteit van Antwerpen en ging aansluitend een jaar in de Sovjet-Unie wonen, toen de Muur net was gevallen. Vervol-

gens werkte ze tien jaar af en aan als reisleader voor groepen die de voormalige Oostbloklanden bezochten.

Pas op haar 33ste werd ze meester in de rechten. ‘Het was tijd om iets serieus te gaan doen’, zegt ze lachend. Tijdens haar studie werkte ze enige tijd parttime als secretaresse van de hoofdofficier van justitie in Utrecht. Daar zag ze wat het rechterlijke wereldje inhield. Dat, in combinatie met de wens iets maatschappelijk relevants te doen, was reden om later te solliciteren naar de rechtersopleiding.

Dat was niet voor iedereen een logische stap. Toen ze in 2000 bij de rechtbank Oost-Brabant terechtkwam, kreeg ze te horen: ‘Joh, wat kom jij hier doen? Het leven van een rechter is veel te saai voor jou!’

Democratisering

Die woorden zijn gelogenstraft, want zeventien jaar later is Van den Heuvel nog steeds rechter. Maar ze verlevendigt haar leven wel met verkiezingsmissies. Als het kan, gaat ze minstens één keer per jaar. ‘Ik vind het vooral heel erg leuk om te doen’, zegt ze. ‘Ik ben best avontuurlijk aangelegd, ik hou ervan om men-

sen uit andere culturen te ontmoeten en ik kan op deze manier mijn Russisch onderhouden. En ja, natuurlijk speelt zeker ook mee dat ik graag mijn steentje bijdraag aan de democratisering van die landen. Je doet als waarnemer van verkiezingen toch iets relevants, waarvan je hoopt dat het op de langere termijn bijdraagt aan de democratie. Democratie zorgt voor stabiliteit. En stabiliteit zorgt ervoor dat mensen het beter krijgen, dat hun land prettiger wordt om in te wonen.’

Grote woorden als ‘op de bres staan voor de rechtsstaat’ zal je van haar niet gauw horen. Van den Heuvel is eerder relativerend over wat ze in haar rol kan betekenen. Ze kent de landen van het voormalige Oostblok goed en zag ze geleidelijk aan veranderen sinds de val de Muur in 1989. ‘Die verandering is zeker niet voor iedereen alleen maar goed geweest. In één klap werden voor veel mensen zekerheden en toekomstperspectieven weggevaagd. Dat gold met name voor de wat oudere generatie. In Rusland zie je nu een kleine rijke bovenlaag en heel veel arme mensen. In de voormalige Sovjet-Unie hadden de mensen ook niet veel, maar dat gold voor bijna iedereen. Dat is toch anders.’

Belangstelling

Van den Heuvel geniet van het contact met mensen in afgelegen gebieden. Ze vertelt dat ze een keer met een collega-waarnemer in een dorpje in een buitengebied aankwam. ‘Eerst was er grote paniek, er werd druk rondgebeld, de baas van het kiesgebied werd er zelfs bijgehaald. Maar als men eenmaal gewend is aan je aanwezigheid, zeggen ze blij te zijn met de belangstelling. ‘We wisten wel dat er buitenlandse waarnemers zouden zijn bij deze verkiezingen, maar dat jullie ook hier zouden komen, zo ver weg, hadden we niet verwacht’, hoor je dan. Dat je Russisch spreekt, vinden ze ook heel bijzonder. En dan komen de verhalen los. Bijna iedereen in zo’n afgelegen gebied heeft wel familieleden die daar allang niet meer wonen. Iedereen die maar enigszins weg kán, gaat ook weg. Dan hoor je van een moeder dat ze zoons heeft die in Amerika, Canada en weet ik veel waar wonen. Vervelend vindt ze dat natuurlijk, maar er is ook berusting. ‘Er is hier nu eenmaal niets’, zegt zo’n vrouw dan.’

Waarnemen

Rechtvaardigen zijn a-politiek. Uiteraard hebben ze net als iedereen meningen en opvattingen, maar ze zijn erop getraind die voor zich te houden. Hun mening doet er in hun werk ook niet toe, want ze zijn maar voor één ding ingehuurd: de wet toepassen. Deze vaardigheden kan Van den Heuvel heel goed gebruiken tijdens het waarnemen bij verkiezingen. ‘Onze taak is letterlijk het hele proces waarnemen, tot aan het tellen van de stemmen aan toe. Kijken wat er gebeurt, dat opschrijven en niets meer. Er wordt wel vaak gevraagd naar onze mening. Mensen van het stembureau willen weten of ze het goed doen. Of ze vragen om

“
Soms moet je op je
tong bijten om niets
te zeggen”

advies. Het is echter niet de bedoeling dat we onze mening over de gang van zaken gaan verkondigen. Soms moet je dan wel op je tong bijten. Voor mij als rechter is dat minder moeilijk dan voor andere waarnemers, want dat maak ik in de rechtszaal ook vaak mee.’

Met haar rechterschap loopt Van den Heuvel tijdens missies niet te koop. ‘In de landen waar verkiezingswaarnemers zijn, hebben rechters nou niet bepaald een positief imago. In Nederland weet iedereen wel dat rechters onafhankelijk en onpartijdig zijn. In de voormalige Oostbloklanden kijkt men daar, door schade en schande wijs geworden, toch wat anders tegenaan.’

Geen garantie

De aanwezigheid van buitenlandse waarnemers is allerminst een garantie op een eerlijk

verloop van de verkiezingen, zegt Van den Heuvel. ‘Je ziet niet veel onregelmatigheden, maar ze zijn er soms wel, zoals ook in de rapporten van de OVSE wordt gemeld.’ Ze vertelt over verkiezingen in Wit-Rusland waar president Loekasjenko met circa 96 procent van de stemmen werd herkozen. Maar in alle stembureaus die de buitenlandse waarnemers aandedden, kwam hij bij lange na niet aan dat percentage. Dat roept de vraag op of Van den Heuvel niet het gevoel heeft te worden gebruikt ter legitimatie van iets dat niet deugt. ‘Die vraag wordt vaak gesteld. Maar zo zie ik het niet. Alles wat wij constateren wordt genoteerd en komt in de OVSE-rapportage terecht. Als het niet allemaal correct is gegaan, wordt dat bekend. Je leest dit ook terug in de kranten.’

Toekomst

De Brabantse strafrechter heeft nog jonge kinderen, tien en twaalf jaar oud zijn ze. Daarom houdt ze het voorlopig bij korte missies als *short term observer*. Maar de OVSE kent ook permanente missies. En via andere organisaties worden eveneens buitenlandse experts langere tijd gestationeerd in een land om een goed werkend rechtssysteem op te bouwen. Bijvoorbeeld door als rechter op te treden en plaatselijke rechters te coachen.

In de toekomst kijken is altijd lastig. Maar de kans is groot dat Van den Heuvel opgaat voor zo’n permanente missie als haar kinderen op eigen benen kunnen staan. ‘Dat lijkt me helemaal het einde. Dan kan ik mijn kennis van de taal, mijn ervaringen met het gebied en mijn liefde voor andere culturen combineren met het rechterschap. Het gaat vast gebeuren.’ ■

Esther van den Heuvel (1967)

Esther van den Heuvel (1967) studeerde na de middelbare school voor tolk-vertaler aan de Universiteit van Antwerpen. Na haar afstuderen woonde ze in 1990 een jaar in de toenmalige Sovjet-Unie. Aansluitend was ze onder meer tien jaar reisleader in de landen van het voormalige Oostblok. Toen ze 33 was, rondde ze haar studie rechten af. In 2000 begon ze aan de rechtersopleiding bij de rechtbank Oost-Brabant. Ze is strafrechter en was een tijdje vreemdelingenrechter.

MEER RECHTSZAKEN SINDS KANTONRECHTER MEER MAG

Rechtszaken over conflicten waar 5.000 tot 25.000 euro mee is gemoeid, zijn met bijna een kwart toegenomen sinds de kantonrechter die mag afhandelen. Tot 2011 lag de grens voor de kantonrechter bij 5.000 euro. Nu dat 25.000 euro is, stappen meer mensen met zulke zaken naar de rechter. Tot hun tevredenheid, blijkt uit onderzoek.

Bij de kantonrechter gelden andere spelregels dan bij de civiele handrechter, die voorheen over dit soort zaken besliste. Het is bijvoorbeeld niet verplicht om je te laten bijstaan door een advocaat. Ook hoeft niet alles op schrift te staan. Wie voor de kantonrechter wordt gedaagd, hoeft geen griffierecht te betalen. Maar ook eisers zijn in de nieuwe situatie goedkoper uit: zij betalen in totaal gemiddeld 1.000 euro in plaats van 3.000.

Beter behandeld

Opmerkelijk is dat vooral verliezende partijen

de gang naar de kantonrechter als rechtvaardiger ervaren. Zij voelen zich beter geïnformeerd, beter gehoord en beter behandeld, blijkt uit een evaluatie van de nieuwe werkwijze.

De kantonrechter behandelt onder meer huurzaken, arbeidszaken en conflicten tussen winkels en klanten.

Lagere drempels voor rechtzoekenden. Evaluatie van de verhoging van de competentiegrens in 2011 – R. Eshuis, T. Geurts, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (2016).

ELK JAAR MINSTENS 30 MILJARD DOOR HANDEN RECHTERS

Rechtspraak is niet alleen bedoeld om knopen door te hakken bij ruzies, criminelen achter de tralies te krijgen en onschuldigen te beschermen. Rechters hebben ook een enorme financiële verantwoordelijkheid. Onderzoek in opdracht van de Raad voor de rechtspraak laat zien dat rechters elk jaar minstens 30 miljard euro in goede banen leiden. Dat gebeurt bijvoorbeeld in zaken rondom faillissementen of de controle op bewindvoerders, die het

geld beheren van mensen die dat zelf door bijvoorbeeld ziekte niet meer kunnen. Eerder onderzoek wees al uit dat goede rechtspraak (tijdig, betrouwbaar, deskundig) een belangrijke bijdrage levert aan de economie van een land.

Financieel belang van rechtszaken – S. van der Ploeg, S. Rohlf, L. van der Ham, Ecorys (2016).

EN DAN BEN JE OPEENS EEN ONTVOERDER

Toen Jannie* op 20-jarige leeftijd in een Zuid-Europees skigebied verliefd werd op Mario, kon ze onmogelijk vermoeden dat ze een paar jaar later te boek zou staan als kinderontvoerder. Toch gebeurde dat. 'Het had weinig gescheeld of ik was mijn dochters kwijt geweest.'

Tekst: Pauline van der Mije

“Ik werkte als au pair toen ik in 2003 Mario ontmoette en raakte snel in verwachting, onbedoeld. Wij waren niet klaar voor een kind. In 2004 werd Eva geboren, twee jaar later kwam Martina. In de tussentijd verhuisden wij vanuit het dorp naar de skihut die Mario's ouders exploiteerden in de bergen, ver weg van alles. Hij had zijn ouders beloofd de zaak over te nemen.’

Ze werkten keihard en hadden verder nergens tijd voor. Dat kwam hun relatie niet ten goede. 'Het begon echt te wringen toen Eva naar de kleuterschool zou gaan. Om daar te komen, moesten we naar de top van de berg lopen en daar de kabelbaan nemen naar het dorp: een tocht van anderhalf uur. Mario weigerde ons een lift te geven. Geen tijd,

zei hij. "Dan gaat dat kind maar niet naar school." Ik vond het juist heel belangrijk dat ze ging, omdat ze nooit andere kinderen zag. Maar hij werd gesteund door zijn moeder.'

Geen compromis

Een compromis bleek niet mogelijk. Jannie besloot in het dorp te gaan wonen. Ze vond een baan en bracht Eva naar school. Mario bleef in de hut. 'We waren niet getrouwd, hij had geen gezag over de kinderen, er stond niets op papier. Maar hij is wel hun vader. Wat mij betreft mocht hij ze altijd opzoeken. Maar hij werkte altijd. Als hij al kwam, was het 's avonds als de meisjes sliepen.'

Het leven als alleenstaande moeder viel niet mee. 'Er was geen naschoolse opvang, ik had

geen familie en kon geen oppas betalen. Dus zat ik altijd alleen thuis met de kinderen.

Afspraken maken over een omgangsregeling en alimentatie mislukte. Ook na anderhalf jaar gesteggel van advocaten. Uitgeput ging ik met kerst naar mijn ouders met de meisjes. Dat was zo gezellig, echt een warm bad. Ik stortte helemaal in. Mijn moeder zei: "Blijf toch wat langer om bij te komen." Ik belde mijn baas en lichtte via-via ook Mario in. Als hij belde, nam ik niet op. Ik was bang voor zijn boosheid. Als hij het echt belangrijk vindt om de meiden te zien, komt hij ons wel halen, dacht ik. Dat zou ik hebben gedaan. Maar hij kwam niet.'

Mario nam wel contact op met de Centrale autoriteit, die gaat over het terughalen van

Lees verder op pagina 20 >>

“

Hij stelde voor snel te trouwen, ik stemde in – ontzettend stom”

Foto: Bas Kijzers

Rechter Annette Olland

Rechtbank biedt 'snelkookpanbemiddeling' aan

Nederland oogst lof met de aanpak van internationale kinderontvoering door een van de ouders. De rechtbank biedt 'snelkookpanbemiddeling' aan, bij mediators die getraind zijn in het overbruggen van cultuurverschillen.

Kinderontvoering roept beelden op van een engerd achter een boom die een langslappend kind grijpt. Of een vader uit een ver land die met veel geweld zijn kind uit huis sleurt. Maar het gaat meestal om moeders die, als de liefde over is, hun kinderen meenemen naar hun eigen geboorteland. Velen beseffen niet dat ze daarvoor toestemming nodig hebben van de vader, als ook hij ouderlijk gezag heeft. Zonder die toestemming is er sprake van ontvoering.

Zijn de kinderen meegenomen naar Nederland, dan beslist de rechtbank Den Haag wat er moet gebeuren. 'Het is niet aan ons om te beslissen bij wie het kind het beste af is', zegt rechter Annette Olland. 'Het uitgangspunt van het Haags Kinderontvoeringsverdrag (zie kader op pagina 20) is dat de kinderen direct terug moeten. Wij beoordelen alleen of er een bijzondere reden is om die terugkeer te weigeren.'

Maar eerst biedt de rechtbank mediation aan. 'Je wilt niet dat ouders als partijen tegenover elkaar staan, dat de één wint en de ander met lege handen achterblijft.

Het is veel beter als zij met elkaar praten, en het allerbeste als ze tot afspraken komen. Omdat we dat zo belangrijk vinden, hebben we onze procedure daar omheen gebouwd.'

Als de ouders op het aanbod ingaan, volgt direct een intakegesprek. Het Centrum Internationale Kinderontvoering zorgt ervoor dat twee gespecialiseerde bemiddelaars stand-by zijn en meteen drie dagen met de ouders aan de slag kunnen. Leidt dat tot overeenstemming, dan legt de rechtbank de afspraken officieel vast. Lukt het niet, dan volgt snel een zitting en beslist de rechtbank.

Enorme stap

Zo'n zeventig procent van de ouders stemt in en gaat in gesprek. Dat betekent niet dat ze er altijd uitkomen samen. 'Je kinderen loslaten is heel moeilijk', zegt Olland. 'Vaak worden deelafspraken gemaakt. Bijvoorbeeld over een omgangsregeling voor degene die de kinderen niet krijgt. Vervolgens beslist de rechtbank of de kinderen moeten terugkeren of niet. Ouders gaan dan toch meer ontspannen de rechtszaal in. Want ook als ze verliezen, zijn ze verzekerd van contact.'

Zelfs als er geen enkele afspraak uitkomt heeft het 'Dutch model' een gunstige uitwerking, zegt Olland. 'De ouders praten weer met elkaar. Dat is in dit soort zaken al een enorme stap.'

Zij leden eronder dat ze hun vader nooit zagen”

ontvoerde kinderen (zie kader rechts). ‘Zij belden mij en hoorden dat alleen ik ouderlijk gezag had. Daarmee was de zaak afgedaan, begreep ik.’ Jannie ontmoette intussen een andere man. ‘Hij stelde voor snel te trouwen, dat zou mijn positie versterken. Ik ging akkoord – ontzettend stom. Ik was mezelf niet in die tijd. Mario was een procedure begonnen om met terugwerkende kracht gezag over de kinderen te krijgen. Ik was er helemaal klaar mee en wilde nooit meer terug.’

Mishandeling

Het huwelijk werd een drama. ‘Die man heeft mij een keer zo mishandeld dat ik de politie belde. Tot mijn verbazing stonden binnen een paar minuten drie politiewagens op de stoep. Op het bureau hoorde ik waarom: hij had eerder vrouwen mishandeld. Ik ben niet meer teruggegaan naar ons huis, heb alles achtergelaten.’ Volgens Jannie liet haar ex dat niet op zich zitten. ‘Uit wraak ging hij Mario helpen. Hij getuigde in de rechtszaal dat ik de kinderen sloeg en de rechter geloofde dat. Zij gaf Mario het gezag. Ik werd uit de ouderlijke macht ontzet en beschuldigd van kinderontvoering. Op basis van dat vonnis begon de Centrale autoriteit in Nederland een procedure om de kinderen terug te sturen.’

Een periode vol spanning volgde. ‘Ik heb staan posten bij het schoolplein, bang dat Mario de kinderen zou ophalen. Dan had ik ze misschien nooit meer gezien.’ Jannie was dan ook blij toen de oproep van de rechtbank kwam. ‘Ik vroeg Mario een dag eerder te komen om samen naar de Efteling te gaan met de meisjes. Daar begonnen we te praten.’

Alles op tafel

De rechter stelde mediation voor. Drie dagen voerden Jannie en Mario gesprekken onder leiding van een advocaat en een psycholoog. Als er zondagavond geen overeenstemming was, zou de rechtbank de knoop doorhakken. Tijdens de gesprekken ebden de boosheid en angst van de afgelopen jaren weg, vertelt Jannie. ‘Alles kwam op tafel. Mario had de kinderen opgeëist omdat hij mijn vertrek niet kon verwerken. Hij wilde dat ik terugkwam. Toen dat duidelijk was, konden we praten over hoe het verder moest.’

Hoe werkt het Haags Kinderontvoeringsverdrag?

Als een kind is ontvoerd, mag de achtergebleven ouder het volgens internationale regels niet zomaar terughalen. Het kind kan door zo’n tweede ontvoering nog meer beschadigd raken. Het Haags Kinderontvoeringsverdrag, waarbij 88 landen zijn aangesloten, heeft tot doel ontvoerde kinderen tot 16 jaar zo snel mogelijk te laten terugkeren naar het land waar zij woonden. Dan kunnen de ouders in dat land samen naar de rechter om de toekomst van hun kinderen goed te regelen.

Elk land heeft een instantie die het verdrag uitvoert: de Centrale autoriteit (Ca). Die onderzoekt of er sprake is van ontvoering, benadert de ouder die het kind meenam en werkt samen met de Ca in het land van herkomst aan terugkeer.

Jannie wist één ding zeker: ze ging niet terug naar de skihut. ‘Ik kon weer in het dorp gaan wonen, maar dan wel met een omgangsregeling en alimentatie.’ Ze besloten dat Jannie beter in Nederland kon blijven met de kinderen. Die zouden de vakanties bij hun vader doorbrengen. ‘Ik heb de meiden toen meteen aan Mario meegegeven. Ik voelde dat het goed zat en dat zij het nodig hadden om bij hun vader te zijn. Ze hebben er echt onder geleden dat ze hem nooit zagen. Vooral Martina, hoewel zij pas anderhalf was toen we weggingen. Nu gaan de meiden elke vakantie naar hem toe. Dat gaat hartstikke goed.’

Het haasje

Het buitenlandse vonnis dat van Jannie een ontvoerder maakte, is herroepen, zegt zij. ‘We hebben nu gedeeld gezag en kunnen goed overleggen. Ik ben heel blij dat het toch nog zo natuurlijk is gegaan. Zonder mediation was dat nooit gelukt. Dan was ik het haasje geweest. Want juridisch had ik geen poot om op te staan.’

**De namen zijn vanwege de privacy veranderd.*

Directeur Coşkun Çörüz van het Centrum Internationale Kinderontvoering:

‘Elke werkdag wordt een kind ontvoerd’

Internationale kinderontvoering is een onderschat probleem dat nog flink kan toenemen, zegt directeur Coşkun Çörüz van Centrum IKO. ‘Steeds meer mensen gaan in een ander land wonen, voor studie, stage, werk of als vluchteling. Ze worden verliefd en stichten gezinnen. Als zo’n relatie stukloopt, wordt het moeilijk. Waar gaan de kinderen wonen?’

Gemiddeld wordt elke werkdag een kind uit of naar Nederland ontvoerd, zegt Çörüz. ‘Als mensen dat horen, zijn ze stomverbaasd. Ik realiseerde me dat ook niet voordat ik hier kwam werken. Terwijl ik toch Tweede Kamerlid was met Justitie in mijn portefeuille.’ Centrum IKO voorkomt ruim 300 dreigende ontvoeringen per jaar. ‘Dat zijn de zaken die wij kennen. Wat speelt zich af buiten ons gezichtsveld?’

Heimwee

Vaak begint het onschuldig. ‘Stel: een Braziliaanse moeder heeft heimwee. Ze vindt hier geen werk, geen aansluiting, zit aldoor alleen thuis. Zij gaat op vakantie naar huis, met haar kind. Dan wordt een van haar ouders ernstig ziek en besluit ze langer te blijven. Haar man begrijpt dat. Na een paar maanden vraagt ze hem papieren op te sturen zodat zij het kind kan laten inschrijven, want het moet naar school.’

Belt zo’n vader Centrum IKO, dan krijgt hij het advies geen documenten op te sturen. ‘Dat kan namelijk worden opgevat als instemming met het feit dat je kind daar blijft. Kinderontvoering is juridisch inge-

wikkeld, in elk land gelden andere regels. Als ouders ons bellen, nemen we ruim de tijd om de situatie in kaart te brengen. Die situatie valt soms tegen. Vaders denken bijvoorbeeld dat ze ouderlijk gezag hebben als ze hun kind hebben erkend. In Nederland is dat niet zo.’

9400 keer contact

Centrum IKO heeft vorig jaar 9400 keer contact gehad over een (dreigende) ontvoering, ook met bezorgde familieleden en beroepskrachten. ‘Wij kunnen doorverwijzen naar gespecialiseerde advocaten en advies geven: praat met de kinderen, school en de politie, zorg dat iedereen alert is. Houd contact met de schoonouders, die spelen vaak een goede rol. Soms faalt elke poging tot juridisch ingrijpen, maar zorgen de schoonouders voor een doorbraak door hun kind aan te spreken.’

Voorkomen is het belangrijkste. ‘Het is vreselijk voor kinderen om weggerukt te worden uit hun omgeving en een van hun ouders niet meer te zien. Is een kind eenmaal weg, dan keert het in vijftig procent van de gevallen niet terug. Wij bouwen onze netwerken in Europa steeds verder uit om goed te kunnen helpen en zoeken ook meer samenwerking met rechters. Zij worden vaak in een vroeg stadium geconfronteerd met problemen in internationale gezinnen. Nu boeken we succes met mediators in zaken die geëscaleerd zijn. Ik denk dat we veel kunnen voorkomen als we die bemiddeling eerder kunnen aanbieden.’ ■

Foto: Eric van Nieuwland

“
Vooroordelen over
strafrecht wil ik de
wereld uit helpen”

MEESTER LEONIE HEEFT EEN MISSIE

Leonie van der Grinten wilde als klein meisje al één ding: strafrechtadvocaat worden. Ze studeerde cum laude af, maar had toch moeite een baan te vinden. Nu is Meester Leonie een merk; ze heeft al 27 duizend fans die haar blogs over het recht op de voet volgen. Tekst: Rob Edens Foto's: Kees Beekmans

Waarom ze altijd al wilde opkomen voor verdachten van misdrijven – ze weet het echt niet. Alleen

haar opa studeerde ooit rechten, maar die deed daar niets mee. 'Ik heb het aan mijn moeder gevraagd, maar die weet ook niet waar het vandaan komt dat ik al zo jong strafrechtadvocaat wilde worden. Het is gewoon zo. Dit wilde ik en niets anders.'

CSI-master

Na de middelbare school was er dan ook maar één optie: rechten studeren. Ze deed twee masters: strafrecht in Tilburg en Forensica, Criminologie & Rechtspleging in Maastricht. Die tweede staat bekend als de CSI-master, naar de Amerikaanse serie. Daarin vloeit het bloed rijkelijk en worden moordenaars opgespoord met de meest ingewikkelde DNA-technologie. Leonie studeerde cum laude af en liep stage bij de bekende strafpleiter Gerard Spong. Haar scriptie over de levenslange

gevangenisstraf werd uitgeroepen tot 'topscriptie' door het *Nederlands Juristenblad* en uitgebracht als boek.

Leonie van der Grinten laat zich het best omschrijven als het prototype Brabantse gezelligheid. Vlot pratend, regelmatig luid lachend, belangstellend, zelfverzekerd, amicaal, open. Tot haar verbazing was het met haar prachtige CV nog best moeilijk om een baan te vinden. 'Ik solliciteerde in het hele land, maar ben uiteindelijk in mijn eigen Brabantse achtertuin terechtgekomen, bij het kantoor De Rooij – Van Wijk advocaten in Eindhoven.'

Meester Leonie is uitgegroeid tot een heus merk. Ze schrijft blogs op Facebook en heeft meer dan 27 duizend volgers. Daarnaast schrijft ze columns voor de Beroepsopleiding Advocaten en verzorgt ze regelmatig lezingen. De massamedia hebben haar inmiddels ontdekt: *RTL Boulevard* besteedde een item

aan haar en ze mag binnenkort op Radio 2 bij Gijs Staverman haar zegje doen.

Waar komt deze enorme geldingsdrang vandaan?

'Haha, ik weet niet of geldingsdrang het goede woord is. Bevlogen of gedreven vind ik fijner klinken. Op feestjes moest ik altijd uitleggen waarom ik strafrechtadvocaat wilde worden. En dan krijg je vragen als: waarom zou je een moordenaar verdedigen? Of: stel je voor dat je een moordenaar verdedigt en hij wordt met jouw hulp vrijgesproken, wat zou je dan doen? Ik ben gaan bloggen om juist op dit soort vragen antwoord te geven. Ik heb ook een rubriek die gaat over ethische dilemma's. Dé reden voor mij om dit te gaan doen is dat ik vooroordelen over strafrecht uit de wereld wil helpen. Die vind ik zó irritant!'

Vooroordelen?

'Ja, er zijn heel veel vooroordelen. Zo is het een hardnekkig misverstand dat rechters in

“

Wettig en overtuigend bewijs – dáár draait het om in strafrecht en om niets anders”

Nederland soft straffen. In vergelijking met andere landen is dat gewoon niet wáár. Maar het blijft maar gezegd worden. Een ander misverstand: als je levenslang krijgt, kom je na 30 jaar weer vrij. Ook niet waar. Het is schadelijk voor de rechtsstaat als dit soort misvattingen blijven bestaan. Ik draag graag mijn steentje bij aan het uit de wereld helpen hiervan. Die drang voel ik heel sterk.’

Je had het net over moordenaars. Heb je daar al mee te maken gehad?

‘Ja, althans ik heb ervaring met zaken waarin mijn cliënt verdacht werd van moord. Dat is toch net wat anders...!’

Ik stel de vraag toch nog een keer. Stel dat jouw cliënt je vertelt: ik heb die moord gepleegd. Maar de rechter spreekt hem vrij. Wat doe je dan?

‘Ik ben daar heel zakelijk in. Iedereen heeft recht op een eerlijk proces. Het Openbaar Ministerie klaagt aan, de rechter wijst vonnis en een verdachte heeft het recht om zich te laten verdedigen door een raadsman. Als iemand wordt vrijgesproken, was er niet voldoende wettig en overtuigend bewijs. Simpel. Dan was het dossier kennelijk ontoereikend. Overigens wil ik nog wel even zeggen dat een strafrechtadvocaat er ook is om verdachten door een proces heen te loodsen. Je bezoekt je cliënt in de gevangenis, je legt uit wat er gebeurt in zijn zaak. Het is niet zo dat je als advocaat alleen maar bezig bent moordenaars vrij te krijgen. Een cliënt van mij die veroordeeld is voor een levensdelict, heeft bijvoorbeeld bekend. Soms is dat de beste verdediging. Als iemand oprecht berouw heeft en het lukt hem de rechter daarvan te overtuigen, komt dat tot uitdrukking in de

straf. Waar het om gaat is dat iedereen een eerlijk proces krijgt.’

Wettig en overtuigend bewijs: die woorden spreekt Leonie van der Grinten misschien wel het vaakst uit als het over haar vak gaat. Dáár draait het om in het strafrecht, en om niets anders. De rechtszaak tegen de verdachte van de moord op Nicole van den Hurk in 1995 is hier een goed voorbeeld van. Hij werd door de rechtbank veroordeeld voor de verkrachting van het Eindhovense meisje, maar niet voor doodslag. De reden: er was ook DNA van een andere man aangetroffen. De rechtbank kon niet uitsluiten dat hij Nicole had gedood. In zo’n geval legt Leonie van der Grinten op Facebook uit dat de rechtbank niet anders kon oordelen, hoe onbevredigend dat misschien ook is. En hoe goed ze de emoties bij de nabestaanden ook begrijpt.

Op jouw Facebookpagina valt op dat je echt een band onderhoudt met je volgers. Is dat een bewuste strategie?

‘Ja dat klopt. Dat moet ook, vind ik. Ik zet geen persoonlijke dingen op mijn pagina, maar als ik bijvoorbeeld op vakantie ga zeg ik: Meester Leonie is er even niet. Ik probeer zo eens in de twee dagen iets te posten. Dan kan het natuurlijk niet zo zijn dat mijn volgers ineens twee weken niets van me horen. Op die manier bouw je geen band op.’

Fulltime advocaat, nog in opleiding, Meester Leonie, bloggen, lezingen geven, lid van de Jonge Balie.

Hoe lang houd je dit vol? En wat zijn je ambities op de langere termijn?

‘Druk is het zeker, maar ik heb het leukste vak dat er is. Dat geeft mij veel energie, net als mijn missie: het strafrecht en de maatschappij via Meester Leonie dichterbij elkaar brengen. Ik heb inmiddels wel besloten om een volle dag per week aan Meester Leonie te gaan besteden en dus een dag minder als advocaat te gaan werken. Het loopt zo goed! Het gebeurde regelmatig dat ik om elf uur ‘s avonds nog aan een blog zat. Verder dan dit denk ik nog niet. Voor de toekomst houd ik alle opties open: een tv-programma, een eigen advocatenkantoor, toetreden tot een maatschap, spreken voor echt grote gezelschappen. Het zou allemaal kunnen. Eerst maar eens de opleiding afmaken.’ ■

Leonie van der Grinten (23 maart 1989)

2015 – heden
Advocaat-stagiair bij De Rooij – Van Wijk Advocaten in Eindhoven
2014 – 2015
Juridisch medewerker bij De Rooij – Van Wijk Advocaten in Eindhoven
2007 – 2013
Studie rechten (twee masters)
2013
Publicatie boek *Geen streepjes op de muur. Periodieke toetsing van levenslang gestraften*
2011
Studentstage Spong Advocaten
2001 - 2007
Tweetalig atheneum Stedelijk College Eindhoven

Meer weten? www.meesterleonie.nl of www.facebook.com/meesterleonie

WABLIEF?

Apostille

Hoe weet iemand in het buitenland dat jouw officiële Nederlandse document echt is? Een stempel van de rechtbank biedt uitkomst. Dit heet met een oud Frans woord apostille. **Maar wat is het precies?**

Wil je een term uitgelegd krijgen?
Mail naar redactie@rechtspraak.nl

Stel: je wilt een huis kopen in het buitenland en moet hiervoor een geboortebewijs laten zien. Je hebt in Nederland een uittreksel uit het geboorteregister opgevraagd en gaat daarmee op reis. Maar hoe kunnen mensen in een ander land weten dat het een officieel geboortebewijs is? Voor hetzelfde geld heb je het zelf in elkaar geknutseld.

Daar is een oplossing voor: je kunt zo’n document laten legaliseren. Beide landen controleren het dan afzonderlijk en geven aan dat het rechtsgeldig is, bijvoorbeeld met een stempel. Hoe dat in zijn werk gaat, verschilt per document en per land. Het kan behoorlijk omslachtig zijn; soms ga je van ambassade naar ministerie en weer terug.

Dat moet makkelijker kunnen, besloot een aantal landen in 1961. Zij stelden het ‘Verdrag tot afschaffing van het vereiste van legalisatie voor buitenlandse openbare akten’ op – ook bekend als het Apostilleverdrag. Dat is inmiddels door ruim honderd landen ondertekend. Ze spraken af dat het voldoende is als een betrouwbare organisatie in het land van herkomst het document keurt en er een

speciale stempel op zet. Daarmee krijgt het ook in andere aangesloten landen een officiële status.

Voor zo’n apostillestempel kan je terecht bij rechtbanken. Daar kunnen medewerkers in een landelijke databank de handtekeningen controleren van ambtenaren van de burgerlijke stand en andere beambten die belangrijke documenten ondertekenen.

Er zijn een paar uitzonderingen op die klantvriendelijke stempelmethode. Wie bijvoorbeeld een apostille op zijn diploma wil hebben, moet eerst een handtekening halen bij de Dienst Uitvoering Onderwijs. Ook voor belastingpapieren geldt zo’n tussenstap. En wil je in het buitenland aantonen dat je gescheiden bent? Dan kan je alleen een apostille halen bij de rechtbank die de echtscheiding heeft uitgesproken.

Meer weten?

<https://www.rechtspraak.nl/Uw-Situatie/Onderwerpen/apostille-legalisatie>

WEL SCHULDIG, GEEN STRAF

Soms hoeft iemand niet naar de gevangenis, hoewel de rechter vindt dat hij schuldig is aan een misdrijf. Er volgt ook geen werkstraf of geldboete. Hij wordt alleen schuldig verklaard, meer niet. Hoe zit dat?

Tekst: Rien Aarts Foto: Hollandse Hoogte

Iedereen herinnert het zich nog wel: Geert Wilders werd eind vorig jaar veroordeeld voor groepsbelediging en het aanzetten tot discriminatie. De zaak draaide om de bekende ‘minder Marokkanen’-uitspraak van de politicus. Hoewel de rechter Wilders schuldig verklaarde, legde hij hem geen straf op. Zoiets komt vaker voor dan je zou denken. Het valt niet meteen op tussen de honderdduizenden strafzaken, maar een paar duizend keer per jaar beslist de rechter dat het beter is om géén straf op te leggen terwijl iemand wél schuldig is. De rechter verwijst dan naar artikel 9a van het Wetboek van Strafrecht waarin deze mogelijkheid is vastgelegd (zie kader).

Er kunnen verschillende redenen zijn om geen straf op te leggen. In de strafzaak tegen Wilders was het volgens de rechter vooral van belang om een antwoord te geven op de vraag of de politicus een grens over was gegaan of niet. Dat werd duidelijk doordat hij schuldig werd verklaard. Daarmee was voldoende recht gedaan, oordeelden de rechters. Wilders ook nog een straf opleggen vonden zij daarom niet nodig. Tegen deze uitspraak loopt op het moment van schrijven hoger beroep.

Dramatische vergissing

Bij verkeersongelukken is de keuze voor ‘schuldigverklaring zonder oplegging van straf’ soms heel begrijpelijk. Het gaat bij aanrijdingen vaak

om kleine fouten met verschrikkelijke gevolgen. Zo stond in 2014 een hoogbejaarde vrouw voor de rechter omdat ze een dodelijk verkeersongeval had veroorzaakt. Ze reed met haar auto achterop een stilstaande tractor. De vrouw zag de tractor wel, maar trapte per ongeluk op het gas in plaats van de rem. Een dramatische vergissing. De 92-jarige vrouw die naast haar zat (een non die zij wegbracht om op ziekenbezoek te kunnen gaan) overleefde het ongeluk niet. Dat heeft de bestuurster, die zelf zwaargewond raakte, enorm aangegrepen. Heeft het zin om de vrouw naast dit alles ook nog een straf op te leggen? De rechter vond van niet en verklaarde haar schuldig zonder straf. Daarbij hield hij ook rekening met haar blanco strafblad en het feit dat dit het eerste ongeluk was dat ze ooit had veroorzaakt.

Artikel 9a Wetboek van Strafrecht

Indien de rechter dit raadzaam acht in verband met de geringe ernst van het feit, de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan, dan wel die zich nadien hebben voorgedaan, kan hij in het vonnis bepalen dat geen straf of maatregel zal worden opgelegd.

Coffeeshops

Een paar maanden geleden leidde een typisch Nederlandse situatie tot veroordelingen zonder straf. De eigenaar en de directeur van drie coffeeshops stonden terecht omdat ze volgens het Openbaar Ministerie meer drugs op voorraad hadden dan toegestaan. Ze werden ook vervolgd voor deelname aan een criminele organisatie en witwassen.

Het gerechtshof Amsterdam veroordeelde de mannen, maar legde de gevraagde celstraffen niet op. Alle overtredingen waren volgens het hof onlosmakelijk verbonden met het runnen van een coffeeshop. Dat wordt door de overheid gedoogd, zolang er niet meer dan 500 gram hasj en wiet aanwezig is. De verdachten voldeden daaraan, maar bewaarden elders een grotere voorraad. Ze opereerden volgens het hof ‘in goede verstandhouding’ met de autoriteiten. Die wisten van het bestaan van die voorraden – of hadden sterke vermoedens – maar keken daarvan weg.

Rechters kiezen in dergelijke zaken vaker voor schuldigverklaring zonder straf. Dat hangt samen met de ‘achterdeurproblematiek’: coffeeshops mogen softdrugs verkopen, maar alles wat met kweek, bezit en aanlevering te maken heeft, is illegaal. Daardoor worden exploitanten toch regelmatig vervolgd.

Klein leed

Niet alleen bij dit soort zware zaken kan de rechter tot zo’n conclusie komen. Ook bij kleinere zaken gebeurt het. Bijvoorbeeld als de dader erg jong is, nooit eerder met de politie in aanraking is gekomen en oprecht spijt heeft van zijn misstap. Als duidelijk is dat de dader na een licht vergrijp zijn lesje wel heeft geleerd, moet je dan nog een straf opleggen? Een rechter zal bij het beantwoorden van deze vraag kijken naar het doel van een straf. Vergelding kan het doel zijn, voorkomen dat de dader het nog eens doet, anderen afschrikken of de samenleving beschermen. Als dat allemaal niet aan de orde is, kan de rechter tot de conclusie komen dat een straf helemaal geen zin heeft. Rechters zoeken altijd naar de straf met de beste uitwerking op dader én maatschappij. ■

Ontslag van alle rechtsvervolging

De rechter kan ook om andere redenen besluiten iemand niet te straffen. Als hij uit noodweer heeft gehandeld bijvoorbeeld, omdat hij zelf werd aangevallen. Iedereen heeft het recht zichzelf met gepast geweld te verdedigen. Is dat aan de orde, dan zal de rechter constateren dat er geen sprake is van een strafbaar feit. Hij ontslaat de verdachte dan van alle rechtsvervolging. Ook als de rechter de feiten wel strafbaar vindt, maar de dader niet – bijvoorbeeld omdat die totaal in de war was toen het gebeurde – volgt ontslag van rechtsvervolging. De verdachte wordt dan niet veroordeeld. Dat gebeurt wel bij een schuldigverklaring zonder straf.

“
De vrouw zag de tractor
wel, maar trapte per
ongeluk op het gas in
plaats van de rem”

Ingrijpen bij bedrijfsconflicten

Gijs Makkink, voorzitter van
de Ondernemingskamer

Wie bij de Ondernemingskamer van het gerechtshof in Amsterdam werkt, heeft het niet slecht getroffen. 'Ik noem het een luxekamer', zegt voorzitter Gijs Makkink. 'Want wij hebben naast drie rechters en een griffier ook twee experts uit het bedrijfsleven die meedenken over elke zaak.' Geen overbodige luxe, want deze kamer onderzoekt problemen bij bedrijven en pakt ze ook aan.

De Ondernemingskamer oordeelt over onenigheid bij bedrijven, variërend van grote beursgenoteerde ondernemingen tot kleine familiebedrijfjes. 'Wij hebben onlangs de zaak van ADO Den Haag gehad tegen grootaandeelhouder Wang, maar ook een agrarisch bedrijf van twee broers die met elkaar in de clinch lagen. Alle zaken worden aangedragen door iemand uit het bedrijf die vindt dat regels zijn overtreden.'

De kamer is gericht op snel ingrijpen. 'Tijdens de zitting gaan we na wat de problemen zijn en welke tijdelijke voorzieningen we moeten treffen om de organisatie weer te laten draaien. Concluderen wij dat een bedrijf volgens de regels heeft gehandeld, dan wijzen we het verzoek tot ingrijpen af.'

In de zaak van ADO heeft de kamer Wang geschorst als voorzitter van de raad van commissarissen en het stemrecht op zijn aandelen aan een beheerder overgedragen. 'De verhouding tussen ADO en Wang was zo vertroebeld, dat normale besluitvorming niet meer mogelijk was. We hebben twee tijdelijke functionarissen benoemd die besluiten kunnen nemen en er komt een onderzoek naar wat er is misgegaan. Is er sprake van wanbeleid? Wat heeft de club nodig om weer gezond te worden?'

Als een onderzoek wanbeleid aan het licht brengt, kan de Ondernemingskamer nadere maatregelen treffen. Dat kan heel ver gaan, tot ontbinding van de vennootschap aan toe. De deskundige leden zijn daarbij van onschatbare waarde, zegt Makkink. 'Door hun grote kennis en ervaring in het bedrijfsleven zijn wij veel beter in staat om in elke zaak een effectieve beslissing te nemen. Gelukkig is het een geliefde functie. Op de laatste vacature kwamen wel zestig brieven!' ■

Meer weten over deze en andere bijzondere rechters? Lees verder op <https://www.rechtspraak.nl/Hoe-werkt-het-recht/Rechtspraak-in-Nederland/Rechters/Bijzondere-Rechters>